

Warszawa, dnia 23 sierpnia 2021 r.

Poz. 1537

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI I NAUKI¹⁾**

z dnia 13 sierpnia 2021 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c, d i g ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467 oraz z 2020 r. poz. 1248) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w załączniku nr 1:
 - a) wyrazy „Przedmioty w liceum ogólnokształcącym i technikum mogą być nauczane w zakresie podstawowym lub w zakresie rozszerzonym:
 - 1) tylko w zakresie podstawowym – przedmioty: muzyka, plastyka, podstawy przedsiębiorczości, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, wychowanie do życia w rodzinie, etyka;
 - 2) w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym – przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, matematyka, język mniejszości narodowej lub etnicznej oraz język regionalny – język kaszubski, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, fizyka, informatyka;
 - 3) tylko w zakresie rozszerzonym – przedmioty: historia muzyki, historia sztuki.” zastępuje się wyrazami „Przedmioty w liceum ogólnokształcącym i technikum mogą być nauczane w zakresie podstawowym lub w zakresie rozszerzonym:
 - 1) tylko w zakresie podstawowym – przedmioty: muzyka, plastyka, podstawy przedsiębiorczości, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, wychowanie do życia w rodzinie, etyka;
 - 2) w zakresie podstawowym i w zakresie rozszerzonym – przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, matematyka, język mniejszości narodowej lub etnicznej oraz język regionalny – język kaszubski, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, fizyka, informatyka;
 - 3) tylko w zakresie rozszerzonym – przedmioty: historia muzyki, historia tańca, historia sztuki.”,
 - b) wyrazy „W czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum są realizowane następujące przedmioty:
 - 1) język polski;
 - 2) język obcy nowożytny;

¹⁾ Minister Edukacji i Nauki kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji i Nauki (Dz. U. poz. 1848 i 2335).

- 3) filozofia;
- 4) język łaciński i kultura antyczna;
- 5) muzyka;
- 6) historia muzyki;” zastępuje się wyrazami

„W czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum są realizowane następujące przedmioty:

- 1) język polski;
- 2) język obcy nowożytny;
- 3) filozofia;
- 4) język łaciński i kultura antyczna;
- 5) muzyka;
- 6) historia muzyki;
- 6a) historia tańca;”

- c) po części zatytułowanej „**Historia muzyki**” dodaje się część zatytułowaną „**Historia tańca**” w brzmieniu:

„Historia tańca

Zadaniem przedmiotu historia tańca jest zapoznanie ucznia z historią rozwoju sztuki tańca w Polsce i na świecie, z dorobkiem wybitnych tancerzy, choreografów i teoretyków tańca oraz z kanonem dzieł tanecznych. Uczeń zdobywa umiejętności analizowania dzieł tanecznych reprezentatywnych dla poszczególnych epok i formułowania pisemnej wypowiedzi na temat kultury tanecznej, dzieła tanecznego, związków tańca z innymi dziedzinami sztuki, wydarzeniami historycznymi i społecznymi. Zadaniem przedmiotu jest rozwijanie wrażliwości estetycznej ucznia oraz przygotowanie go do świadomego odbioru widowiska tanecznego i do uczestnictwa w kulturze tanecznej. Rolą historii tańca jest rozwijanie świadomości interkulturowej, ciekawości i otwartości wobec innych kultur. Celem nauczania przedmiotu jest także wychowywanie ucznia w poszanowaniu dla kultury, tradycji, tożsamości narodowej i światowego dziedzictwa kulturowego.”

- d) w części zatytułowanej „**JĘZYK POLSKI ZAKRES PODSTAWOWY I ROZSZERZONY**” w części zatytułowanej „**Treści nauczania – wymagania szczegółowe**”:

– w tabeli część zatytułowana „Lektura obowiązkowa” otrzymuje brzmienie:

Lektura obowiązkowa	
ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
<ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Biblia</i>, w tym fragmenty <i>Księgi Rodzaju</i>, <i>Księgi Hioba</i>, <i>Księgi Koheleeta</i>, <i>Pieśni nad Pieśniami</i>, <i>Księgi Psalmów</i>, <i>Apokalipsy wg św. Jana</i>; 2) Jan Parandowski, <i>Mitologia</i>, część I: <i>Grecja</i>; 3) Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty), <i>Odyseja</i> (fragmenty); 4) Sofokles, <i>Antygona</i>; 5) Horacy, wybrane utwory; 6) Bogurodzica, <i>Lament świętokrzyski</i> (fragmenty), <i>Legenda o św. Aleksym</i> (fragmenty), <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty); 7) <i>Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu</i> (fragmenty); 8) <i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty); 9) Gall Anonim, <i>Kronika polska</i> (fragmenty); 10) Dante Alighieri, <i>Boska komedia</i> (fragmenty); 11) Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: <i>Pieśń IX</i> ks. I, <i>Pieśń V</i> ks. II; psalmy, w tym <i>Psalm 13</i>, <i>Psalm 47</i>; tren IX, X, XI, XIX; <i>Odprawa posłów greckich</i>; 12) Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty); 13) wybrane wiersze następujących poetów: Daniel Naborowski, Jan Andrzej Morsztyn, Mikołaj Sęp-Szarzyński; 	<p>Utwory określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Arystoteles, <i>Poetyka</i>, <i>Retoryka</i> (fragmenty); 2) Platon, <i>Państwo</i> (fragmenty); 3) Arystofanes, <i>Chmury</i>; 4) Wergiliusz, <i>Eneida</i> (fragmenty); 5) św. Augustyn, <i>Wyznania</i> (fragmenty); 6) św. Tomasz z Akwinu, <i>Summa teologiczna</i> (fragmenty); 7) François Rabelais, <i>Gargantua i Pantagruel</i> (fragmenty); 8) Michel de Montaigne, <i>Próby</i> (fragmenty); 9) Jan Kochanowski, <i>Treny</i> (jako cykl poetycki); 10) William Szekspir, <i>Hamlet</i>; 11) wybrane utwory poetyckie z romantycznej literatury europejskiej, w tym wybrane wiersze angielskich poetów jezior; 12) Juliusz Słowacki, <i>Lilla Weneda</i>; 13) Cyprian Kamil Norwid, <i>Bema pamięci żałobny rapsod</i>, <i>Fortepian Szopena</i>, <i>Czarne kwiaty</i> (fragmenty), <i>Promethidion</i> (fragmenty);

<p>14) Jan Chryzostom Pasek, <i>Pamiętniki</i> (fragmenty);</p> <p>15) William Szekspir, <i>Makbet, Romeo i Julia</i>;</p> <p>16) Moliere, <i>Skąpiec</i>;</p> <p>17) Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>, wybrane satyry;</p> <p>18) Franciszek Karpiński, wybór sielanek i liryki religijnej;</p> <p>19) Adam Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i>; wybrane ballady, w tym <i>Romantyczność</i>; wybrane sonety z cyklu <i>Sonety krymskie</i> oraz inne wiersze; <i>Konrad Wallenrod, Dziady</i> cz. III;</p> <p>20) Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>; wybrane wiersze, w tym <i>Grób Agamemnona</i> (fragmenty), <i>Testament mój</i>;</p> <p>21) Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i>;</p> <p>22) Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze;</p> <p>23) Bolesław Prus, <i>Lalka, Z legend dawnego Egiptu</i>;</p> <p>24) Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>;</p> <p>25) Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>;</p> <p>26) Adam Asnyk, wybór wierszy;</p> <p>27) Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>;</p> <p>28) wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprzowicz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff;</p> <p>29) Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>;</p> <p>30) Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>);</p> <p>31) Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>, <i>Przedwiośnie</i>;</p> <p>32) Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (fragmenty);</p> <p>33) wybrane wiersze następujących poetów: Bolesław Leśmian, Julian Tuwim, Jan Lechoń, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Kazimiera Iłłakowiczówna, Julian Przyboś, Józef Czechowicz, Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy;</p> <p>34) Tadeusz Borowski, <i>Proszę państwa do gazu, Ludzie, którzy szli</i>;</p> <p>35) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i>;</p> <p>36) Hanna Krall, <i>Zdażyć przed Panem Bogiem</i>;</p> <p>37) wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego, Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> (fragmenty), Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego Miasta</i>, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel;</p> <p>38) Albert Camus, <i>Dżuma</i>;</p> <p>39) George Orwell, <i>Rok 1984</i>;</p> <p>40) Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> (fragmenty);</p> <p>41) Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>;</p> <p>42) Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> (wybrane opowiadanie), <i>Góra „Edek”</i> (z tomu <i>Prawo prerii</i>);</p> <p>43) Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> (z tomu <i>W kraju niewiernych</i>);</p> <p>44) Antoni Libera, <i>Madame</i>;</p> <p>45) Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> (z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>);</p>	<p>14) realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i>, lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>);</p> <p>15) Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>;</p> <p>16) Franz Kafka, <i>Proces</i> (fragmenty);</p> <p>17) Michaił Bułhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i>;</p> <p>18) Stanisław Ignacy Witkiewicz, <i>Szewcy</i>;</p> <p>19) Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu <i>Sklepy cynamonowe</i>;</p> <p>20) Tadeusz Konwicki, <i>Mała Apokalipsa</i>;</p> <p>21) Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie;</p> <p>22) Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>;</p> <p>23) Sławomir Mrożek, wybrane opowiadania;</p> <p>24) wybrane eseje następujących autorów: Jerzy Stempowski, Gustaw Herling-Grudziński, Zbigniew Herbert, Zygmunt Kubiak, Jarosław Marek Rymkiewicz (co najmniej po jednym utworze);</p> <p>25) wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz kwartalników literackich i kulturalnych.</p>
---	---

46) Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> (z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>);	
47) Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> (fragmenty);	
48) wybrane utwory okresu stanu wojennego;	
49) powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk.	

– w tabeli część zatytułowana „Lektura uzupełniająca” otrzymuje brzmienie:

Lektura uzupełniająca	
W każdej klasie obowiązkowo dwie pozycje książkowe w całości lub we fragmentach, na przykład:	
ZAKRES PODSTAWOWY	ZAKRES ROZSZERZONY
1) Sofokles, <i>Król Edyp</i> ;	1) Erazm z Rotterdamu, <i>Pochwała głupoty</i> (fragmenty);
2) Mikołaj z Wilkowiecka, <i>Historyja o chwalebnym Zmartwychwstaniu Pańskim</i> (fragmenty);	2) Tomasz Morus, <i>Utopia</i> (fragmenty);
3) <i>Kronika Książąt Polskich</i> , oprac. Jerzy Wojtczak-Szyszkowski;	3) Pedro Calderon de la Barca, <i>Życie snem</i> ;
4) <i>Dzieje Tristana i Izoldy</i> (fragmenty);	4) Wolter, <i>Kandyd, czyli optymizm</i> (fragmenty);
5) Giovanni Boccaccio, <i>Sokół</i> ;	5) Jean-Jacques Rousseau, <i>Nowa Heloiza</i> (fragmenty);
6) Mikołaj Rej, <i>Żywot człowieka poczciwego</i> (fragmenty);	6) wybrane utwory epickie okresu romantyzmu: Józef Ignacy Kraszewski, <i>Stara baśń</i> , Victor Hugo, <i>Nędznicy</i> , Edgar Allan Poe, wybrane opowiadanie, Henryk Rzewuski, <i>Pamiętki Soplicy</i> (fragmenty);
7) Andrzej Frycz Modrzewski, <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> (fragmenty);	7) Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom II – <i>Zima</i>);
8) Miguel de Cervantes y Saavedra, <i>Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy</i> (fragmenty);	8) Aldous Huxley, <i>Nowy wspaniały świat</i> ;
9) Wespazjan Kochowski, <i>Psalmodia polska</i> (wybór psalmów);	9) Gabriela Zapolska, <i>Moralność pani Dulskiej</i> ;
10) Wacław Potocki, <i>Transakcja wojny chocimskiej</i> (fragmenty z części I);	10) Gustaw Herling-Grudziński, <i>Wieża</i> ;
11) Ignacy Krasicki, <i>Monachomachia</i> (fragmenty);	11) Florian Czarnyszewicz, <i>Nadberezyńcy</i> ;
12) Stanisław Trembecki, Franciszek Kniaźnin, wybrane utwory;	12) Bohumil Hrabal, wybrane opowiadania;
13) Jędrzej Kitowicz, <i>Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III</i> (fragmenty);	13) Wiesław Myśliwski, <i>Widnokrąg</i> ;
14) Julian Ursyn Niemcewicz, <i>Powrót posła</i> ;	14) Julian Strykowski, <i>Austeria</i> ;
15) Stanisław Staszic, <i>Przestrogi dla Polski</i> (fragmenty);	15) Umberto Eco, <i>Imię róży</i> ;
16) Juliusz Słowacki, <i>Beniowski</i> (fragmenty), <i>Listy do Matki</i> (fragmenty);	16) Zofia Kossak-Szczuczka, <i>Błogosławiona wina</i> ;
17) Aleksander Fredro, <i>Śluby panieńskie</i> ;	17) Ferdynand Antoni Ossendowski, <i>Mocni ludzie, Ludzie, zwierzęta, bogowie</i> ;
18) Johann Wolfgang Goethe, <i>Cierpienia młodego Wertera</i> (fragmenty), <i>Faust</i> (fragmenty);	18) Krystyna Lubieniecka-Baraniak, <i>Gdy brat staje się katem</i> ;
19) George Byron, <i>Giaur</i> (fragmenty);	19) wybrane wiersze poetów polskich i obcych;
20) Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> cz. IV;	20) wybrana powieść polska i obca z XX lub XXI wieku;
21) Eliza Orzeszkowa, <i>Nad Niemnem</i> ;	21) wybrany dramat polski i obcy z XX lub XXI wieku;
22) Maria Konopnicka, wybór wierszy;	22) Jan Paweł II, <i>Przekroczyć próg nadziei</i> (fragmenty), <i>Tryptyk rzymski</i> , <i>Pamięć i tożsamość</i> (fragmenty), <i>Fides et ratio</i> (fragmenty);
23) Henryk Sienkiewicz, <i>Listy z podróży do Ameryki</i> (fragmenty);	23) Karol Wojtyła, <i>Przed sklepem jubilera</i> ;
24) Stefan Żeromski, <i>Echa leśne</i> , <i>Ludzie bezdomni</i> ;	24) Stefan Wyszyński, <i>Zapiski więzienne</i> ;
25) Zofia Nałkowska, <i>Granica</i> ;	25) Paweł Zuchniewicz, <i>Ojciec wolnych ludzi. Opowieść o Prymasie Wyszyńskim</i>
26) Tadeusz Peiper, wybór wierszy;	
27) Joseph Conrad, <i>Lord Jim</i> ;	
28) Anna Kamińska, Anna Świrszczyńska, Julia Hartwig, Stanisław Grochowiak, Ryszard Krynicki, Edward Stachura, Adam Zagajewski, wybór wierszy;	lub inne utwory literackie wybrane przez nauczyciela.

<p>29) Kazimierz Moczarski, <i>Rozmowy z katem</i> (fragmenty);</p> <p>30) Zofia Nałkowska, <i>Przy torze kolejowym</i> (z tomu <i>Medaliony</i>);</p> <p>31) Witold Pilecki, <i>Raport Witolda</i>;</p> <p>32) Wiesław Kielar, <i>Anus mundi</i>;</p> <p>33) Jan Józef Szczepański, <i>Święty</i>;</p> <p>34) Zofia Kossak-Szczucka, <i>Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919</i>;</p> <p>35) Tadeusz Różewicz, <i>Kartoteka</i>;</p> <p>36) Józef Czapski, <i>Na nieludzkiej ziemi</i> (fragmenty);</p> <p>37) Leopold Tyrmand, <i>Dziennik 1954</i> (fragmenty);</p> <p>38) Jarosław Iwaszkiewicz, wybrane opowiadanie;</p> <p>39) Stanisław Lem, <i>Wizja lokalna</i>;</p> <p>40) John Ronald Reuel Tolkien, <i>Władca pierścieni. Drużyna pierścieni</i>;</p> <p>41) Samuel Beckett, <i>Czekając na Godota</i>;</p> <p>42) Friedrich Dürrenmatt, <i>Wizyta starszej pani</i>;</p> <p>43) Eugène Ionesco, <i>Lekcja</i></p> <p>lub inne utwory literackie wybrane przez nauczyciela.</p>	
--	--

– część zatytułowana „Zalecane dzieła teatralne i filmowe:” otrzymuje brzmienie:

„Zalecane dzieła teatralne i filmowe:

- 1) *Amadeusz*, reż. Miloš Forman;
- 2) *Dekalog*, reż. Krzysztof Kieślowski, wybrane filmy z cyklu;
- 3) *Dziady*, reż. Konrad Swinarski;
- 4) *Elektra*, reż. Piotr Chołodziński;
- 5) *Emigranci*, reż. Kazimierz Kutz;
- 6) *Kartoteka*, reż. Krzysztof Kieślowski;
- 7) *Kordian*, reż. Jerzy Englert;
- 8) *Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*, reż. Tadeusz Konwicki;
- 9) *Moralność pani Dulskiej*, reż. Tomasz Zygadło;
- 10) *Nad Niemnem*, reż. Zbigniew Kuźmiński;
- 11) *Noc listopadowa*, reż. Andrzej Wajda;
- 12) *Noce i dnie*, reż. Jerzy Antczak;
- 13) *Rewizor*, reż. Jerzy Gruza;
- 14) *Rękopis znaleziony w Saragossie*, reż. Wojciech Jerzy Has;
- 15) *Iwona, księżniczka Burgunda*, reż. Zygmunt Hübner;
- 16) *Sanatorium pod Klepsydrą*, reż. Wojciech Jerzy Has;
- 17) *Śluby panińskie*, reż. Andrzej Łapicki;
- 18) *Wizyta starszej pani*, reż. Jerzy Gruza;
- 19) *Ziemia obiecana*, reż. Andrzej Wajda;
- 20) *Przerwanie działań wojennych*, reż. Juliusz Machulski.”,

– część zatytułowana „Teksty polecane do samokształcenia:” otrzymuje brzmienie:

„Teksty polecane do samokształcenia:

- 1) *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, red. Jerzy Bralczyk;
- 2) Jan Białostocki, *Sztuka cenniejsza niż złoto. Opowieść o sztuce europejskiej naszej ery*;
- 3) Jan Błoński, *Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku*;

- 4) Grażyna Borkowska, *Pozytywiści i inni*;
 - 5) *Człowiek Grecji*, red. Jean-Pierre Vernant;
 - 6) *Człowiek renesansu*, red. Eugenio Garin;
 - 7) Włodzimierz Dłubacz, *O kulturę filozofii*;
 - 8) Umberto Eco, *Sztuka i piękno w średniowieczu*;
 - 9) Karol Estreicher, *Historia sztuki w zarysie*;
 - 10) *Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce*, red. Katarzyna Kłosińska;
 - 11) Keith Houston, *Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski*;
 - 12) Johan Huizinga, *Jesień średniowiecza*;
 - 13) Jacques Le Goff, *Człowiek średniowiecza*;
 - 14) Czesław Jaroszyński, Piotr Jaroszyński, *Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej*;
 - 15) Piotr Jaroszyński, *Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury*;
 - 16) Karl Jaspers, *Idea uniwersytetu*;
 - 17) Władysław Kopalinski, *Słownik mitów i tradycji kultury*;
 - 18) Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, *Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu*;
 - 19) Jacek Kowalski, *Niezbędnik Sarmaty*;
 - 20) Jakub Z. Lichański, *Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka*, t. I i II;
 - 21) Tadeusz Lubelski, *Historia kina polskiego. Twórcy, filmy, konteksty*;
 - 22) Jan Miodek, *Słownik ojczyzny polszczyzny*;
 - 23) Anna Nasiłowska, *Literatura okresu przejściowego 1975–1996*;
 - 24) *O polską kulturę humanistyczną. Z Mieczysławem Albertem Krąpcem OP rozmawia Piotr Stanisław Mazur*;
 - 25) Maria Ossowska, *Ethos rycerski i jego odmiany*;
 - 26) *Popularna encyklopedia mass mediów*, red. Józef Skrzypczak;
 - 27) *Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów*, red. Edyta Bańkowska, Agnieszka Mikołajczuk;
 - 28) Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*;
 - 29) Zbigniew Raszewski, *Krótką historią teatru polskiego*;
 - 30) Teresa Skubalanka, *Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje*;
 - 31) Stanisław Stabryła, *Starożytna Grecja*;
 - 32) Anna Świderkówna, *Hellenika. Wizerunek epoki od Aleksandra do Augusta, Rozmowy o Biblii*;
 - 33) *Wielka encyklopedia Polski*, t. 1 i 2;
 - 34) Władysław Tatarkiewicz, *Historia filozofii, Dzieje sześciu pojęć, Droga przez estetykę*;
 - 35) Mieczysław Tomaszewski, *Muzyka w dialogu ze słowem. Próby, szkice, interpretacje*;
 - 36) Lidia Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu.*”
- e) po części zatytułowanej „**HISTORIA MUZYKI ZAKRES ROZSZERZONY**” dodaje się część zatytułowaną „**HISTORIA TAŃCA ZAKRES ROZSZERZONY**” w brzmieniu:

**„HISTORIA TAŃCA
ZAKRES ROZSZERZONY**

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Poznanie tańca i widowiska tanecznego w ujęciu historycznym od zarania dziejów przez starożytność, średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, wiek XIX do współczesności. Rozumienie przemian zachodzących w tańcu i widowiskach tanecznych w kontekście uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków i stylów.

- II. Zapoznanie z dorobkiem artystycznym najwybitniejszych przedstawicieli kultury tanecznej.
- III. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania pojęć, terminów oraz faktów z zakresu teorii, historii i estetyki tańca, umożliwiających rozumienie dzieł tanecznych w przekroju historycznym.
- IV. Dokonywanie opisu i analizy dzieł tanecznych reprezentatywnych dla poszczególnych epok pod względem strukturalnym i estetycznym, z uwzględnieniem treści, techniki, stylu i kierunku tańca, oraz ich interpretacja z uzasadnieniem własnego stanowiska.
- V. Kształcenie umiejętności formułowania logicznej wypowiedzi prezentującej opinię na temat dzieła tanecznego, jego twórców, kultury tanecznej, związków tańca z innymi dziedzinami sztuki, wydarzeniami historycznymi i społecznymi.
- VI. Zapoznanie z dziełami tanecznymi.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Poznanie tańca i widowiska tanecznego w ujęciu historycznym od zarania dziejów przez starożytność, średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, wiek XIX do współczesności. Rozumienie przemian zachodzących w tańcu i widowiskach tanecznych w kontekście uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków i stylów. Uczeń:
 - 1) wykazuje się znajomością kultury tanecznej poszczególnych epok, form widowisk tanecznych, stylów i kierunków tańca, z uwzględnieniem:
 - a) prehistorii (geneza i istota tańca w społeczeństwach pierwotnych z uwzględnieniem motywów jego powstania),
 - b) starożytności (kultura taneczna i teatralna Grecji i Rzymu, ich wpływ na kształtowanie się różnych form teatru i rodzajów tańca w poszczególnych epokach),
 - c) średniowiecza (kultura taneczna w okresie chrześcijaństwa, elementy teatralne i taneczne w sztuce średniowiecznych wagantów oraz ich rola w upowszechnianiu i wzbogacaniu kultury tanecznej, początki dworskiej kultury tanecznej),
 - d) renesansu (początek widowisk baletowych w Europie, *commedia dell'arte*, początek widowisk baletowych w Polsce),
 - e) baroku (rozkwit baletu dworskiego i początki baletu teatralnego w Europie, profesjonalizacja edukacji tanecznej, widowiska baletowe w Polsce),
 - f) klasycyzmu (rozwój baletu teatralnego w Europie, określenie nowych zasad estetyki baletu, reformatorzy, twórcy widowisk baletowych i zawodowi tancerze, balet w XVIII-wiecznej Polsce),
 - g) wieku XIX (balet romantyczny i balet *divertissement* w Europie, balet romantyczny i balet *divertissement* w Warszawie),
 - h) współczesności – wieku XX i XXI (reformacja baletu klasycznego, związki tańca ze współczesnymi sztukami plastycznymi i muzyką, nowe formy i zasady technik tanecznych, rozwój choreologii, powstanie nowych zespołów tanecznych, rozwój różnych form tańca widowiskowego, rozwój baletu i tańca współczesnego na świecie, awangardowe eksperymenty w dziedzinie teatralizacji tańca, taniec i balet w Polsce);
 - 2) charakteryzuje reprezentatywne dla poszczególnych epok dzieła taneczne;
 - 3) charakteryzuje reprezentatywne dla poszczególnych epok tańce dawne;
 - 4) charakteryzuje polskie tańce narodowe w aspekcie historycznym i artystycznym;
 - 5) charakteryzuje dokonania wybranych polskich i światowych zespołów baletowych i tanecznych wieku XX i XXI;
 - 6) omawia polskie i zagraniczne konkursy i festiwale taneczne wieku XX i XXI.
- II. Zapoznanie z dorobkiem artystycznym najwybitniejszych przedstawicieli kultury tanecznej. Uczeń:
 - 1) charakteryzuje sylwetki i dorobek artystyczny wybranych choreografów zagranicznych, wymienia tytuły dzieł reprezentatywnych dla ich twórczości (Jean Georges Noverre, Jean Dauberval, Filippo Taglioni, August Bournonville, Jules Perrot, Arthur Saint-Léon, Marius Petipa, Lew Iwanow, Michail Fokin, Waclaw Niżyński, Leonid Miasin, Bronisława Niżyńska, George Balanchine, NINETTE DE VALOIS, Frederick Ashton, Maurice Béjart, Roland Petit, John Cranko, Jurij Grigorowicz, Jiří Kylián, John Neumeier, Hans van Manen, Jerome Robbins, Borys Ejfman, Mary Wigman, Kurt Jooss, Pina Bausch, Martha Graham, Alvin Ailey, Alvin Nicolais, José Limón, Merce Cunningham, Birgit Cullberg, Mats Ek, William Forsythe, Angelin Preljocaj);

- 2) charakteryzuje sylwetki i dorobek artystyczny wybranych tancerzy zagranicznych, określa ich *emploi* i wymienia najważniejsze kreacje sceniczne (Anna Pawłowa, Alicia Alonso, Michał Barysznikow, Jorge Donn, Isadora Duncan, Margot Fonteyn, Carla Fracci, Sylvie Guillem, Marcia Haydée, Władimir Małachow, Rudolf Nurejew, Maja Plisiecka, Galina Ułanowa);
 - 3) charakteryzuje twórczość wybranych teoretyków tańca i ruchu oraz pedagogów (Pierre Beauchamp, Jean Georges Noverre, Carlo Blasis, Enrico Cecchetti, François Delsarte, Michał Fokin, Emil Jaques-Dalcroze, Rudolf von Laban, Martha Graham, Doris Humphrey, Agryppina Waganowa);
 - 4) charakteryzuje sylwetki i dorobek artystyczny wybranych choreografów polskich, wymienia tytuły dzieł reprezentatywnych dla ich twórczości (Roman Turczynowicz, Feliks Parnell, Piotr Zajlich, Witold Gruca, Conrad Drzewiecki, Janina Jarzynówna-Sobczak, Teresa Kujawa, Henryk Tomaszewski, Witold Zapała, Elwira Kamińska, Krzysztof Pastor, Emil Wesołowski, Ewa Wycichowska);
 - 5) charakteryzuje sylwetki i dorobek artystyczny wybranych polskich tancerzy, określa ich *emploi* i wymienia najważniejsze kreacje sceniczne (Konstancja Turczynowiczowa, Aleksander i Antoni Tarnowscy, Feliks Krzesiński, Helena Cholewicka, Halina Szmolcówna, Zygmunt Dąbrowski, Leon Wójcikowski, Olga Sławska, Barbara Bittnerówna, Witold Gruca, Alicja Boniuszko, Olga Sawicka, Stanisław Szymański, Bożena Kociołkowska, Wojciech Wiesiołowski, Ewa Głowacka).
- III. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania pojęć, terminów oraz faktów z zakresu teorii, historii i estetyki tańca, umożliwiających rozumienie dzieł tanecznych w przekroju historycznym. Uczeń:
- 1) stosuje terminy i pojęcia z dziedziny teorii, estetyki i historii tańca dotyczące: notacji tańca, technik tańca, technik wspomagających taniec, formy dzieła tanecznego, procesu powstawania dzieła i kanonów estetycznych sztuki tańca;
 - 2) omawia strukturę organizacyjną i zasady funkcjonowania teatru jako miejsca działalności artystycznej choreografa, tancerza i pedagoga tańca;
 - 3) charakteryzuje warsztat pracy tancerza, choreografa i pedagoga tańca.
- IV. Dokonywanie opisu i analizy dzieł tanecznych reprezentatywnych dla poszczególnych epok pod względem strukturalnym i estetycznym, z uwzględnieniem treści, techniki, stylu i kierunku tańca, oraz ich interpretacja z uzasadnieniem własnego stanowiska. Uczeń:
- 1) opisuje i analizuje techniki tańca oraz kanony estetyczne dzieł tanecznych w kontekście epoki, stylu i kierunku tańca;
 - 2) opisuje i analizuje sposoby interpretacji dzieł tanecznych przez choreografów i tancerzy;
 - 3) analizuje rozwój tańca w ujęciu chronologicznym (fakty, cechy epoki, reprezentatywne style i kierunki);
 - 4) analizuje dzieło taneczne – jego formę i treść (np. strukturę, wątki fabularne, główne postacie, symbolikę i związki z epoką);
 - 5) analizuje związki tańca z innymi dziedzinami sztuki poprzez interpretację różnych elementów, np. wątku fabularnego zaczerpniętego z literatury, tła dźwiękowego, elementów scenografii oraz wykorzystanych środków multimedialnych;
 - 6) opisuje uwarunkowania społeczne i historyczno-kulturowe sztuki tańca ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) form tanecznych typowych dla różnych grup społecznych oraz wpływu wydarzeń historycznych na powstawanie nowych kierunków,
 - b) form tanecznych i repertuaru scenicznego,
 - c) związków kultury tanecznej z wydarzeniami politycznymi.
- V. Kształcenie umiejętności formułowania logicznej wypowiedzi prezentującej opinię na temat dzieła tanecznego, jego twórców, kultury tanecznej, związków tańca z innymi dziedzinami sztuki, wydarzeniami historycznymi i społecznymi. Uczeń:
- 1) prezentuje poglądy na temat kultury tanecznej i dokonań w dziedzinie tańca;
 - 2) porównuje dzieła taneczne, epoki, style, kierunki oraz sposoby interpretacji dzieł tanecznych;
 - 3) łączy taniec lub widowisko taneczne z twórcą, epoką, stylem lub kierunkiem tańca;
 - 4) dostrzega i opisuje podobieństwa i różnice epok, stylów i kierunków tańca;
 - 5) dostrzega i opisuje podobieństwa i różnice interpretacji tych samych dzieł przez różnych choreografów;
 - 6) krytycznie ocenia dzieła taneczne, epoki, style i kierunki;

- 7) charakteryzuje osiągnięcia artystyczne tancerzy;
 - 8) omawia związki między zjawiskami artystycznymi w dziedzinie tańca a wydarzeniami społeczno-politycznymi i kulturowymi;
 - 9) formułuje opinie, dokonując syntezy różnych zjawisk kultury tanecznej reprezentatywnych dla poszczególnych epok, stylów i kierunków (dzieła, twórcy, wykonawcy).
- VI. Zapoznanie z dziełami tanecznymi. Uczeń zna następujące dzieła taneczne i potrafi dokonać analizy ich środków artystycznych (w nawiasach podano nazwiska choreografów):
- 1) *Sylfida* (August Bournonville);
 - 2) *Giselle* (Jean Coralli i Jules Perrot);
 - 3) *Jezioro labędzie* (Marius Petipa i Lew Iwanow);
 - 4) *Dziadek do orzechów* (Peter Wright);
 - 5) *Śpiąca królewna* (Marius Petipa, Mats Ek);
 - 6) *Coppélia, Młodzieniec i śmierć, Carmen* (Roland Petit);
 - 7) *Bajadera* (Marius Petipa);
 - 8) *Don Kichot* (Aleksander Gorski lub Michaił Barysznikow);
 - 9) *Córka źle strzeżona* (Frederick Asthon);
 - 10) *Sylfidy, Duch róży, Pietruszka* (Michaił Fokin);
 - 11) *Popołudnie fauna* (Wacław Niżyński);
 - 12) *Święto wiosny* (Wacław Niżyński, Maurice Béjart);
 - 13) *Trójkątny kapelusz* (Leonid Miasin);
 - 14) *Wesele* (Bronisława Niżyńska, Angelin Preljocaj);
 - 15) *Serenade, West Symphony* (George Balanchine);
 - 16) *Romeo i Julia* (Leonid Ławrowski lub Krzysztof Pastor, lub Kenneth MacMillan);
 - 17) *Bolero* (Maurice Béjart);
 - 18) *Dama kameliowa* (John Neumeier);
 - 19) *Czajkowski. Misterium życia i śmierci* (Borys Ejfman);
 - 20) *Sechs Tanze, Sleepless* (Jiří Kylián);
 - 21) *Lamentation, El Penitente* (Martha Graham);
 - 22) *Zielony stół* (Kurt Jooss);
 - 23) *Revelation, Cry* (Alvin Ailey);
 - 24) *West Side Story, The Concert* (Jerome Robbins);
 - 25) *Café Müeller* (Pina Bausch);
 - 26) *Summerspace* (Merce Cunningham);
 - 27) *Pan Twardowski* (Witold Gruca);
 - 28) *Niobe* (Janina Jarzynówna-Sobczak);
 - 29) *Krzesany, Odwieczne pieśni, Adagio* (Conrad Drzewiecki);
 - 30) *Walka karnawału z postem* (Ewa Wycichowska);
 - 31) *Menażeria cesarzowej Filissy* (Henryk Tomaszewski);
 - 32) *Moving Rooms, Burza* (Krzysztof Pastor).

Warunki i sposób realizacji

Przy realizacji przedmiotu historia tańca należy uwzględnić wszystkie ujęte w podstawie programowej cele kształcenia – wymagania ogólne, gdyż są one ze sobą połączone i wzajemnie się dopełniają. W szczególności zaleca się odwoływanie do dzieł tanecznych wymienionych w podstawie programowej. Przekazywane uczniom wiadomości muszą podlegać odpowiedniemu stopniowaniu trudności i być wielokrotnie utrwalane przy użyciu różnych metod. Zadania stawiane uczniom przez nauczyciela powinny stwarzać szansę osiągnięcia celu i być odpowiednio dostosowane do ich możliwości. Zajęcia należy prowadzić w taki sposób, aby maksymalnie motywować i zachęcać uczniów do samodzielnego pogłębiania wiedzy, mobilizować ich do aktywnego uczestnictwa

w życiu kulturalnym, obserwacji spektakli na żywo i w telewizji, korzystania z Internetu oraz tworzenia własnych filmotek. Zaleca się też, aby nauczyciele stosowali zróżnicowane formy działań, metody, techniki i środki dydaktyczne, między innymi:

- 1) organizowali warunki umożliwiające uczniowi samodzielne zdobywanie wiedzy dzięki rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych;
- 2) ukierunkowywali działania ucznia w taki sposób, aby po zapoznaniu się z celem zadania, a następnie po obserwacji prawidłowego wykonania zadania przez nauczyciela (innego ucznia) mógł on samodzielnie wykonać takie samo lub podobne zadanie;
- 3) uzupełniali zajęcia o projekcje filmów, pracę w grupie, dyskusję i wykład.

Stosowanie zróżnicowanych metod nauczania zapewni uczniom pozyskanie umiejętności: rozumienia, wyjaśniania, uzasadniania, porównywania, analizowania, a także samodzielności działania. Należy również pamiętać o wykorzystaniu w procesie dydaktycznym szeroko rozumianych technik multimedialnych.

Zaleca się zwrócenie szczególnej uwagi na rozwijanie u uczniów umiejętności formułowania własnych osądów i opinii w postaci pisemnej i ustnej wypowiedzi. Wypowiedź powinna być formułowana w sposób logiczny, poparty argumentami wynikającymi z wiedzy ucznia w zakresie epok, kierunków, stylów, dzieł tanecznych, związków tańca z innymi dziedzinami sztuki, wydarzeniami historycznymi, społecznymi, uwarunkowaniami kulturowymi i środowiskowymi. Powinna zawierać uzasadnienie własnego stanowiska. Podczas kształtowania umiejętności analizy dzieła tanecznego należy jednocześnie rozwijać u uczniów umiejętność opisywania z wykorzystaniem środków artystycznych oraz umiejętność formułowania krytycznej wypowiedzi.

Zaleca się prowadzenie zajęć historii tańca w pracowni wyposażonej w komputer z dostępem do Internetu, rzutnik multimedialny i ekran lub tablicę multimedialną, sprzęt do odtwarzania płyt CD i DVD lub innych nośników audio i wideo. Zaleca się ponadto, aby szkoła miała filmotekę zawierającą dzieła taneczne. Szkoła powinna stwarzać uczniom warunki do bezpośredniego obcowania z widowiskiem tanecznym np. przez oglądanie spektakli tanecznych w teatrze.”,

- f) w części zatytułowanej „**BIOLOGIA**” w części zatytułowanej „**ZAKRES ROZSZERZONY**” w części zatytułowanej „**Treści nauczania – wymagania szczegółowe**” w dziale XII w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) opisuje priony jako białkowe czynniki infekcyjne będące przyczyną niektórych chorób degeneracyjnych OUN (choroba Creutzfeldta-Jakoba, choroba szalonych krów BSE).”;
 - g) w części zatytułowanej „**WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE ZAKRES PODSTAWOWY**” w części zatytułowanej „**Warunki i sposób realizacji**” skreśla się wyrazy „Ze względu na konieczność podziału klasy na grupy dziewcząt i chłopców przy realizacji niektórych tematów oraz ze względu na zapewnienie młodzieży dobrowolności uczestnictwa wskazane byłoby przeprowadzanie tych zajęć na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej.”;
- 2) w załączniku nr 3 w części zatytułowanej „**JEZYK POLSKI**” w części zatytułowanej „**Treści nauczania – wymagania szczegółowe**” w części zatytułowanej „**Lektura obowiązkowa**”:
 - a) pkt 25 otrzymuje brzmienie:
 - „25) wybrane wiersze następujących poetów: Czesław Miłosz, *Traktat moralny* (fragmenty), Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów *Pan Cogito* oraz *Raport z obłąkanego Miasta*, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel;”;
 - b) pkt 33 otrzymuje brzmienie:
 - „33) powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Wojciecha Młynarskiego oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk.”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2021 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1 lit. a, b, c i e, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2023 r.

Minister Edukacji i Nauki: *P. Czarnek*